

חיי דעת

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להחכים

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

עלון מס' 87

בגליון השבוע

מלאכת לש

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

מדיני שבת

האם מותר להכין סלט חצילים בשבת?

דין הכנת סלט חצילים העשוי מחצילים מרוסקים בשבת, תלוי בחומרים אותם רוצים לערב בסלט: שאם מערב בסלט חומץ או שמן וכדו' אסור לעשותו בשבת, כיון שבלילתו בלילה עבה היא, ובלילה עבה אין היתר לעשותה בשבת אפילו ע"י שינוי שהרי נהגו להחמיר כשיטת רבי המובאת בגמ' שיש איסור תורה בנתינת המשקה לחומר היבש אפילו בלי עירוב, ולא מצינו בגמ' שינוי שיכול להתיר איסור זה, וכנתבאר בגליון הקודם.

אבל אם אינו מערב בסלט חומץ או שמן וכדו' אלא מיונז בלבד מותר לעשות זאת בשבת ע"י שינוי באופן הגיבול, כגון בגיבול שתי וערב. וטעם ההיתר, משום שכל האיסור בנתינת המשקה לקמח (או שאר חומר המתגבל) בלא גיבול הוא מחמת שמיד כשניתן המשקה על הקמח הוא מחלחל ומתערב בו ונעשית לישא.

אבל מיונז שהוא חומר עבה שאינו מחלחל, אין בנתינתו ע"ג החצילים שום מעשה לישא שהרי הוא רק מונח על גביהם ואינו מתערב בהם כלל, ועל כן כל האיסור הוא רק בגיבול של החצילים עם המיונז ועשייתם עיסה אחת, ולזה מועיל שינוי בצורת

לישא כיון שאינם נעשים עיסה אחת. ובספר חוט שני (ח"א פ"ג ס"ק ב') כתב, שהגדר בזה הוא שאם לאחר הגיבול אין כל חתיכה ניכרת בפני עצמה הרי זה נחשב לחתוכים דק דק ויש בזה איסור לישא, אבל אם אף לאחר הגיבול ניכרת כל חתיכה בפני עצמה אין בזה איסור לישא.

ומעתה, סלט תפו"א שבדרך כלל אף אחרי שמערבים אותם עם חומץ ועם מיונז נשארות החתיכות ניכרות כל אחת בפני עצמה, אין בזה איסור לישא ומותר לערבם בשבת.

ולעניין איסור טוחן בחתיכת הירקות לסלט, עיין לעיל בדיני מלאכת טוחן מה שכתבנו בזה.

אופן הכנת דייסה לתינוק בשבת

החזו"א (סי' נ"ח ס"ק ח' ד"ה כשכותשין) כותב, שלצורך הכנת מאכל לתינוק אפשר להקל כשיטת רוב הפוסקים שאין איסור בנתינת המשקה לקמח לבד [כשיטת ר' יוסי ב"ר יהודה המובאת בגמ'], וממילא אף הבא לעשות דייסה בבלילה עבה לצורך תינוק יכול להקל ולעשותה ע"י שינוי בגיבול בלבד.

ואם עושה את הדייסה בבלילה רכה, יעשה שינוי בסדר נתינת המשקה לדייסה, וכגון באופן שרגיל לשים קודם מים ואח"כ את הדייסה עכשיו ישים קודם את הדייסה ואח"כ את

הגיבול, וכמו שנתבאר (ספר אורחות שבת פ"ו סעיף י"ח הערה מ"ו בשם ספר שביתת השבת, והגאון רש"ז אויערבך זצ"ל).

וצריך לדעת שכל זה מדובר בחצילים שנתרסקו לפני שבת ולעניין איסור לישא, אבל ודאי שאסור מן התורה לרסק את החצילים בשבת עצמה משום מלאכת "טוחן".

הכנת סלט ביצים בשבת

רבים נהגו להכין סלט ביצים בשבת ללא כל שינוי, לא בסדר נתינת השמן לביצים, ולא בצורת הגיבול [והטעם לקולא בזה, עיין בספר שש"כ פ"ח הערה פ"א]. אולם טוב לחוש לדעת המחמירים ולשנות בסדר נתינת השמן לביצים דהיינו שקודם ישים שמן ואח"כ ייתן את הביצים, וגם ישנה באופן הגיבול שיעשה בשתי וערב (שש"כ פ"ח סעיף כ"ג). ואם שם רק מיונז בלא שמן, אי"צ לשנות אלא בגיבול לבד, ולא בסדר נתינת השמן לביצים.

בריסוק הביצים ג"כ אין איסור, שאין איסור טוחן באוכלין אלא בגידולי קרקע, אך אין לרסקם במגררת משום עובדין דחול.

הכנת סלט תפו"א בשבת

המ"ב (סימן שכ"א ס"ק ס"ח) כותב שיש איסור לישא אף בירקות החתוכים דק דק ואפילו אינם מרוסקים, אבל אם אינם חתוכים דק דק אין בזה איסור

הלכות שבת - המשך

כשיטת האוסרים בזה (וכנתבאר לעיל בגליון הקודם), וע"כ בדיעבד אין לאוסרו.

אבל באופן שהלישה אסורה מעיקר הדין, דינו כדין מעשה שבת המבואר בשו"ע סימן שי"ח, שאם עשה במזיד אסור לעושה לעולם, ולאחרים עד מוצאי שבת. ואם עשה בשוגג בין לעושה ובין לאחרים אסור רק עד מוצאי שבת. ולדעת הגר"א בשוגג מותר בין לו ובין לאחרים אפילו בשבת עצמה, וכתב המ"ב (סי' שי"ח ס"ק ז) שבשעת הצורך אפשר לסמוך על דעת הגר"א. ■

לכו"ע. (עיין ספר אורחות שבת פ"ו הערה צ"ב מה שהקשו ע"ז, וכתבו לחלק בין עפר התלוש מן הקרקע לקרקע עולם).

ובמקום הדחק יש להקל בזה משום שזה פסיק רישא דלא ניחא ליה, וע"ג טיט יש להקל רק כשהטיט אינו שלו, כיון שאם הוא שלו הרי ניחא לו בזה שהטיט מתגבל (מ"ב שם).

מי שעבר ולש בשבת האם המאכל נאסר באכילה?

עבר ולש בשבת, יש לחלק בזה בין אופנים בהם הלישה אסורה מעיקר הדין, לבין אופנים בהם הלישה אינה אסורה אלא משום חומרא. שבלישה שנהגו לאוסרה רק משום חומרא, כגון באופן שעבר ונתן מים לתוך הקמח בבליה עבה, אם עכ"פ עשה את הגיבול בשינוי אין לאוסרו בדיעבד, כיון שמעיקר ההלכה כתבו רוב הפוסקים שאין איסור בנתינת המים לבד בלא גיבול, ורק שנהגו להחמיר

המים, וגם ישנה באופן הגיבול. ולדעת החזו"א אחרי שעשה שינוי בסדר נתינת המשקה אפשר להקל שלא לעשות שינוי בגיבול (כמבואר לעיל בגליון הקודם).

ויש לדעת, שפעמים שבהכנת דייסה לתינוק בבקבוק הבליה רכה מאד עד שאין בזה כלל מעשה לישה, ומותר יהיה להכינה בכל אופן. ואע"פ שלפעמים נוצרים גושים בעת נתינת האבקה לתוך המים, אין בזה איסור (עי' שו"כ פ"ח סעיף י"ח, וספר אורחות שבת פ"ו הערה צ').

האם מותר להטיל מי רגלים ע"ג עפר בשבת?

כתב המ"ב (סי' שכ"א ס"ק נ"ז) בשם המגן אברהם, שאסור להטיל מי רגלים ע"ג טיט, וה"ה ע"ג עפר תיחוח וחול, והטעם משום שע"י זה נעשית לישה. ואפילו לשיטות הפוסקים שאין איסור מן התורה בנתינת מים לקמח בלא גיבול, עכ"פ איסור דרבנן יש בזה

מרכז למודי דעת

מהיום תוכל לשלב למודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית למודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

